

עסוקים במספרים

דירוג עפרה חזה במקום ה-186 ברשימת 200 הזמרים הגדולים של כל הזמנים הוא ניצחון שהושג בעבודה קשה עם זאת, הוא העלה למודעות עד כמה מגוחכת תרבות הדירוגים, שנועדו להרים בעיקר למי שמבצע אותם

גם אני, כמו ישראלים רבים, התמלאתי גאווה מכך שע"פרה חזה הגיעה למקום ה-186 בדירוג 200 הזמרים הגדולים של כל הזמנים של המגזין "רולינג סטון". עפרה שלנו התמקמה בגאון בין בוני רייט לאלשיה קיז (שאינה גבר ישראלי בשם אלישע), ולפני ג'ון באאז ובילי אייליש. אמנם כינו אותה שם "המדונה של המזרח התיכון", אבל זו לא בדיוק האסוציאציה הראשונה כשחושבים על עפרה הצנועה, לעומת מדונה שברוב ההופעות שכחה את הבגדים בחדר ההלבשה ועלתה לבושה רק במיקרופון מדונה. אבל תמיד נעים לנו, פרובינציאלים עם רגשי נחיתות שכמורנו, לקבל הכרה מהעולם. חבל שעפרה לא איתנו כדי ליהנות מהכבוד הזה, אבל אני מאוד שמח בשביל בצלאל אלוני, שותפה לקריירה המדהימה שלהם, ואולי זה ימתיק ולו במעט את תחושת החמיצות על מותה העצוב. בשנות ה-80, כשעברנו יחד, בצלאל סיפר לי לא פעם על תחושת העלבון בתחילת הדרך, כשאף אחד מהיוצרים הישראלים הגדולים של התקופה לא הסכים לכתוב לעפרה שירים, מה שגרם לבצלאל בלית ברירה להחליט שהוא יעשה את המלאכה בעצמו.

צריך להגיד את האמת, למקרה שאולי שכחנו: ביישראל של שנות ה-80 וה-90 עפרה לא היתה אף פעם ברשימת הזמרים ה"מקובלים" על ידי הברנז'ה. היא היתה מצליחה ופופולרית, אבל היו זמרי רוק וזמרות רוק שנחשבו "קוליים" ו"נכונים" ממנה, והיו מלחינים ויוצרים "מתוחכמים ועמוקים" ממנה. היא לא היתה חלק משום קליקה, לא שירתה בלהקה צבאית, לא ישבה ב"בתר המזרח" ולא נראתה בהשקפות ובמסיבות. היא עבדה כמו חמור בהקלטות ובהופעות, עם אמביציה אדירה להצלחה ולהוכחה.

לעפרה היה קול קטיפה, היא היתה מוכשרת כמו שה בעלת כישרון יוצא דופן לשפות, עם כריזמה נדירה שעבדה מצוין גם בחו"ל, ובין לבין היתה גם טיפוס משעשע למדי. אין ספק שההכרה שהיא קיבלה בעולם מבוססת על החלק הכי אותנטי של העשייה שלה והוא האלבום "שירי תימן", וגם מהרמיקסים ל"גלבי" ו"אם ננעלו" שיוזר אשדות הפיק בגאונות ואני השתדלתי כמה שפחות להפריע. את האלבום "שירי תימן" עפרה הקדישה להוריה, והוא היה פרויקט לא מסחרי בעליל. היה לה כבר מעמד מבוסס מספיק כדי שחברת התקליטים שלה הר ארצי תסכים לממן את התקליט, אף שהיה ברור שהוא לא עומד להצלחה מסחרית.

אני הייתי אז פרח הפקה ויחסי ציבור צעיר, וכדי שהאלבום יקבל בכל זאת קצת תשומת לב באמצעי התקשורת, הצעתי שנערוך לאחד השירים, שעובדו בתקליט על ידי בני נגרי ז"ל בהרבה כישרון, גרסת ריקודים עצבנית עם יזוהר אשדות. השאר הוא כמובן היסטוריה. זה אמנם לקח זמן והשתלשלות העניינים היתה מורכבת, אבל בסופו של דבר עפרה הפכה לכוכבת עולמית, ו"אם ננעלו" בגרסתו הריקודית הפך לשיר הישראלי המצליח בכל הזמנים ודורג במקום הראשון בכל מדינות אירופה.

עם זאת, צריך גם להסתכל על הדברים בפרופורציה. הדירוג של "רולינג סטון" הומצא על ידי עורכי מוזיקה, ואינו מבוסס על מכירות או על השמעות. הוא חלק מטרנד הדירוגים שמגזינים ואתרי אינטרנט ברחבי העולם כל כך אוהבים: 50 היפים והיפות, 100 עשירי העולם, המתלבשים הכי טובים, היינות הכי נחשבים, 40 המצליחים מתחת לגיל 40, 80 המבולבלים מעל גיל 80, עשר החומסיות הטובות ביפו, 20 הסביחים הכי משמינים ברמת גן, 30 האינסטלטורים הכי סקסיים בפתח תקווה. מה משמעות הדירוג הנ"ל? לא רבה. יש בו המון רצון

לצאת "בסדר" ותקין פוליטית מבחינת מגדר, צבע, ישן מול חדש, לשלב רוק, פופ, קאנטרי וסול, כולל מישהו ממקסיקו, מישהו מאפריקה ומעט מאוד אמת מדעית. הדירוגים האלו מייצרים ויכוחים רבים ושיח כללי עולמי שתורם בעיקר לעליית קרנו של המגזין שפרסם אותם.

איך אפשר להחליט שבוך דילן במקום גבוה יותר מאלביס פרסלי או שביונסה יותר טובה מאדל? מה זה

בכלל אומר ומי אלו האנשים שקובעים את הדירוג?

בימים שבהם שירי-תי בגלי צה"ל ומצעדי הפזמונים שלטו בכיפה, הדירוג השבועי נקבע על פי גלויות ששלחו המאזינים. למרות החזות הדמוקרטית, גם זו היתה שיטה מפוקפקת כי הסוד הגדול היה שבפועל מעט מאוד מאזינים טרחו לשלוח גלויות, כי אפילו בשנות ה-70 היו לרוב האנשים דברים יותר טובים לעשות בחיים, ולעומת זאת זמרים שרצו לקדם את עצמם היו שוליים עשירות גלויות שבהן הם דורגו במקום הראשון. אם כי לפחות חלקם אפילו לא הקפידו להחליף עט, כתב וסניף דואר, וכך החבילה של גלויות זהות שהגיעו יחד בדואר בלטה בערימת הגלויות הלא גדולה מדי ונפסלה.

כפעם הבאה שרוצים לדרג את זמרי העולם, אני מציע להפוך את ההחלטה למשאל עם עולמי שבו כולם יוכלו להצביע דרך הסלולרי ואז לא

יהיו ויכוחים, או שכן – כי קרוב לוודאי שהזוכה יהיה זמר סיני או הודי שלא שמעתם עליו. בינתיים, עפרה הרוויחה.

חמין

ברגע שבמהדרות החדשות החזאים מרמזים שאולי-אולי, בלי נדר, אל תתפסו אותי במילה, בשבת יש סיכוי לטפטוף של כמה מילימטרים – הגברת הראשונה נכנסת למצב מאכלי עם ישראל בגלות ושולחת אותי להצטייד בחומרים הדרושים להכנת חמין. כמו כן, אני נדרש לטפס ולהביא מהארון את הסיר הייעודי שהוא כל כך גדול, שכשהייתי יותר דק יכולתי גם לישון בו, כך שבשילוב עם גובהו של הארון מדובר במבצע פיזי שלא היה מבייש את הגמר של "נינג'ה ישראל". זה כמובן חייב ליפול על סוף שבוע – הרי חמין אף פעם לא יוגש בסתם יום רביעי; וכוה שבו כל המשפחה מתכנסת – הרי לא הורדתי סיר כזה גדול בשביל פורום קטן. בניגוד לדגים, לסטייקים או ללזניה, שבהם אפשר לקבל הוראות מדויקות מאוד לגבי זמנים וכמויות, בחמין יש את האלמנט הבלתי צפוי המכונה "בוא נראה איך ייצא לי". הרי אתה אף פעם לא יודע כמה תפוחי אדמה, שעועית או בשר בדיוק צריך לשים, ולעולם לא תדע במדויק אם זה ייצא יבש מדי, מימי מדי או אפור מדי, ולכמה אנשים זה יספיק. בכל מקרה הבית יתמלא בריח מנחם ומשפחתי, אבל המור צר עצמו, בהנחה שאתה לא נשוי לחיים כהן, עשוי להפוך לעיסה לא אטרקטיבית במיוחד, ואתה תצטער שהזמנת כל כך הרבה אורחים בשביל מנה כל כך לא מזמינה ותחשוש שבעקבות הטשולנט שהכנת המוניטין שלך כחמינאי יהיו יותר גרוועים משל חמינאי האיראני.

עם כל הכבוד לטעם ולריח, לטשולנט יש חסרונות בולטים בתחום הנראות, ובואו נודה על האמת, בשום תוכנית בישול מפונפנת המתחרים לא יגישו חמין כמנה להתפאר בה, ולא ינסו לצלחת או לזגג טשולנט. ממילא לחמין אין לוק מנת גמה יותר לוק של יציקת בטון שתגמור אותך עד הערב.

החמין, כמו עם ישראל, הוא חם, דביק, ישיר ומורכב מהרבה מרכיבים משלל תפוצות ועדות, וכמו עם ישראל גם הוא משאיר אותך לפעמים עם קצת כאב בטן. לחמין, כמו לשיר "My Way", יש המון גרסאות, וכל אחד אוהב להכין אותו על פי מורצאו ותרבותו. יש אלו שפועלים לפי מורשת יהדות שבדיה ואיקאה ואוהבים שכל המרכיבים מגיעים בנפרד ומורכבים עצמאית, ויש כאלה שרוצים שהכל יגיע מעורבב ושהתורצאה תזכיר להם מריצה עם מלט.

החמין לא מתיישן היטב, ומרגע שמסתיים הסופ"ש הוא מרגיש כמו סינדרלה אחרי 12 בלילה, והוא גם מריח כמו הנעל שלה, ולכן בכל מקום עבודה ימצא ביום ראשון הבן אדם שינסה להיפטר משאריות החמין שלו ולהציע אותן לכל מי שעובר בקרבת המטבחון. בהתחשב בסייד אפי-קטס של החמין, לא מרובר באקט חברי או סוציאלי במיוחד, אלא בכוח שרק תופס לאחריים מקום במקרר ומקנה לאופן ספייס במשרד ריח של ביוב בבני ברק.

כן, אולי הגיעה העת להשיק אפליקציה לשיתוף שאריות חמין מסוף השבוע, אפשר לקרוא לה "חמינדר" (יעני השנינדר של החמין), שתשדך בין עודפי חמין לאנשים שלא טרחו בשבת, וגם תאפשר לדרג את הסחורה בציון מ"1 עד

5 ביצעים קשות. שיהיה בתיאבון לכולנו.

✉ yairn@israelhayom.co.il